

Toimi työpapereita:

Esteistä ratkaisuihin –prosessi, Ratkaisut –istunnon yhteenveto

Osana Perusturvan ja toimeliaisuuden hankkeen (Toimi) työtä järjestettiin palveluiden ja etuuksien yhteen toimivuutta käsittelevä Esteistä ratkaisuihin –prosessi. Tarkastelun kohteena olivat sosiaali- ja työllisyyspalvelut ja –etuudet. Hankkeen työssä nousi toistuvasti esiin kysymyksiä näiden palvelujen ja etuuksien yhteen toimivuudesta, ja tällä prosessilla haettiin vastauksia kysymyksiin ja laajempaa näkemystä kokonaisuuteen.

Prosessin puheenjohtajina toimivat kansanedustajat Tarja Filatov ja Arto Satonen.

Ensimmäisessä istunnossa 'Esteet' käytännön toimijat eri näkökulmista toivat käsiteltäväksi havaitsemiaan esteitä. Kuulijoina heillä oli johtoa ja asiantuntijoita Työ- ja elinkeinoministeriöstä sekä Sosiaali- ja terveysministeriöstä.

Toisessa istunnossa, 'Ratkaisut', ensimmäisen istunnon kuulijat toivat esitettyihin esteisiin ratkaisuja. Kuulijoina olivat perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko ja työministeri Jari Lindström sekä muita poliittisia toimijoita.

Tässä koosteessa on esitettyjen ratkaisujen kuvaukset.

Esteiden esittelytilaisuuden tallenne on katsottavissa youtube- kanavalla

Esteet-tilaisuuden tallenne: <https://youtu.be/JtO1WwnTlk0>

Ratkaisut –tilaisuuden tallenne: <https://www.youtube.com/watch?v=OBEEHi4mizs&t=3>

Esteistä ratkaisuihin:

Työllisyys- ja sosiaalipalvelut sekä -etuudet toimimaan yhdessä

Ratkaisut –istunto 23.1.2019 klo 9 - 11

tausta-aineiston koonti

Sosiaaliturvan uudistusta valmistelevan Toimi-hankkeen työssä on toistuvasti noussut esiin kysymyksiä sosiaali- ja työllisyyspalvelujen ja -etuuksien yhteen toimivuudesta. Näihin kysymyksiin haetaan ratkaisuja kaksivaiheisessa Esteistä ratkaisuihin -prosessissa, jonka puheenjohtajina toimivat kansanedustajat Tarja Filatov ja Arto Satonen.

Ensimmäisessä istunnossa 'Esteet' käytännön toimijat eri näkökulmista toivat käsiteltäväksi havaitsemiaan esteitä.

Toisessa istunnossa 'Ratkaisut' ministeriöiden johto ja asiantuntijat esittelevät, **Millaisia ratkaisuja sosiaali- ja työllisyyspalvelujen yhteen toimivuuden esteisiin on löydetty?**

[Esteet –kooste](https://vnk.fi/toimi) luettavissa verkkosivulla vnk.fi/toimi.

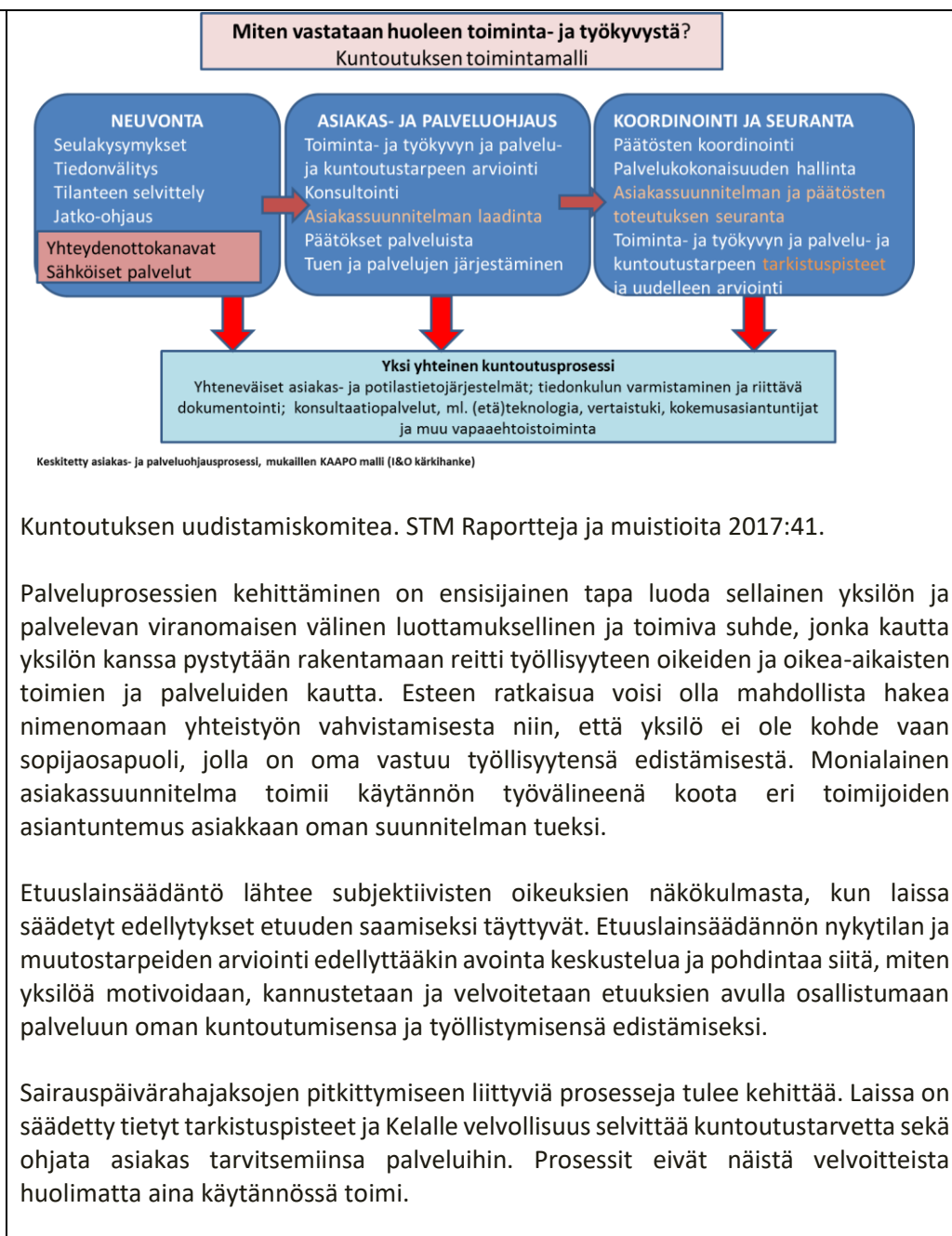
Tässä koosteessa Ratkaisut –istunnon tausta-aineisto.

Esteistä ratkaisuihin: Millaisia ratkaisuja sosiaali- ja työllisyyspalvelujen yhteen toimivuuden esteisiin on löydetty?

Sisällysluettelo

1. Etuuksien ja palvelujen pirstaloituminen	s. 5
2. Työllisyys- ja kannustinkysymykset	s. 7
<i>Johtaja Liisa Siika-aho, STM</i>	
3. Velkaantuminen työllistymisen esteenä	s. 9
<i>Hallitusneuvos Maaria Rubanin, OM</i>	
<i>Erityisasiantuntija Ritva Liukonen, STM</i>	
4. Nuorten talous- ja velkaneuvonta	s. 11
<i>Hallitusneuvos Maaria Rubanin, OM</i>	
5. Sosiaalisen kuntoutuksen etuus	s. 12
6. Työn vastaanottaminen ja toimeentulotuki	s. 13
<i>Erityisasiantuntija Ritva Liukonen, STM</i>	
7. Järjestöjen työllistämismahdollisuudet	s. 14
<i>Hallitusneuvos Tiina Korhonen, TEM</i>	
8. TYP-asiakkaiden tilanteet	s. 16
<i>Erityisasiantuntija Anna Toni, TEM</i>	
9. Kotoajan ylittäneet	s. 17
10. Suomessa tutkintonsa suorittaneet kv-opiskelijat	s. 18
<i>Neuvotteleva virkamies Sari Haavisto, TEM</i>	
11. Työttömyysetuus ja yrittäjyys	s. 19
12. Omaehtoinen opiskelu työttömyysetuudella	s. 20
<i>Vanhempi hallitussihteeri Timo Meiling, TEM</i>	
13. Koulunsa keskeyttäneet nuoret	s. 21
14. Nuorten asumisen tukeminen	s. 21
<i>Erityisasiantuntija Janne Savolainen, TEM</i>	
15. Palvelu- ja etuusjärjestelmän kokonaisuus	s. 22
<i>Hallitusneuvos Tiina Korhonen, TEM</i>	

1. Etuuksien ja palvelujen pirstaloituminen	
Lisätietoa	<i>Johtaja Liisa Siika-aho ,STM</i>
Ratkaistavan esteen/ kysymyksen kuvaus	<p>Muutaman viimeisen vuosikymmenen aikana etuuden maksamiseen liittyvät eri toimijoiden roolit ja velvollisuudet ovat pysyneet suhteellisen samoina. Samaan aikaan etuuden rinnalla tarjottavien palvelujen määrä on merkittävästi vähentynyt. Etuuksilta pois pääseminen esim. kohti työtä tai kuntoutusta on vaikeutunut. Rahoitusta on löytynyt kyllä passiivisiin perusetuuksiin, mutta ei niinkään niihin palveluihin, joiden avulla asiakkaat pääsisivät tilanteestaan eteenpäin - pois näiltä etuuksilta.</p> <p>Kuinka ratkaista syntynyt tilanne, jossa asiakkaan palvelujen tarvetta ei aina määritä hänen todellinen palvelujen tarpeensa, vaan saatavilla oleva etuus, johon hänet voidaan ohjata ja näin vapautua pahimmassa tapauksessa omasta palveluvastuusta.</p>
Ratkaisu(t)	<p>Ratkaisu liittyy myös ratkaistavaan esteeseen 1, sosiaalisen kuntoutuksen ja kuntouttavan työtoiminnan yhteensovittaminen 3, välityömarkkinatoimijan näkökulmasta kuvattuun palveluiden ja etuuksien välillä tapahtuvaan valintakysymykseen, esteeseen 4, monialaisen palvelun (TYP) rajoitukset ja sosiaalisen kuntoutuksen tarve, esteeseen 5.2, kaupungin näkökulmasta kuvattuun kuntouttavan työtoiminnan ylikannustavuuteen. Näitä koskevat ratkaisut on koottu tämän yhden esteen alle.</p> <p>Perustavana kysymyksenä näiden palveluja koskevien esteiden osalta voidaan kysyä, onko palvelu ja palvelut, eli asiakkaan kohtaaminen henkilökohtaisesti ja asiakkaan pääseminen omaan työkykyynsä ja -taitoonsa nähden oikeisiin palveluihin oikeaan aikaan kulu vai investointi? Nykyisessä järjestelmässä palveluiden integraatiossa on puutteita tai etuusjärjestelmä ohjaa tai kannustaa väärin palveluihin. Laajempien kannanottojen tekeminen edellyttää palveluja ja etuuksia koskevan lainsäädännön nykytilan ja muutostarpeiden tarkastelua ja arviointia sekä kuntoutuskomitean tekemien ehdotusten toimeenpanoa.</p> <p>Kuntoutusprosessi tulisi uudistaa kaikissa kuntoutuspalveluissa kuntoutuskomitean esittämän yleisen toimintamallin mukaiseksi, mikä edellyttää myös lainsäädännön muutoksia. Tällä varmistetaan, että kuntoutuspalvelut ja -prosessit ovat aina tavoitteellisia, tavoitteet saavutetaan ja palveluihin kohdennettavat resurssit käytetään vaikuttavasti. Varhainen tunnistaminen on olennaista kuntoutusprosessissa. Palvelujen sisältöjen tarkastelu on osa tarvittavaa muutosta. Kuntoutuksen, sote- ja kasvupalvelutoimijoiden yhteistyön vahvistaminen on tärkeää ja tulee tehdä organisaatiotasolla yhteistyökäytännöistä sopimalla. Prosessilla on aina prosessivastuutaho (esim. terveyskeskus) ja tarvittaessa vastuuhenkilö, case manager.</p>

2. Työllisyys- ja kannustinkysymykset	
Lisätietoa	<i>Johtaja Liisa Siika-aho, STM</i>
Ratkaistavan esteen/ kysymyksen kuvaus	Määräaikaisen tai osa-aikaisen työn vastaanottaminen usein kannattamatonta henkilölle, jonka toimeentulo muodostuu työmarkkinatuesta, asumistuesta ja toimeentulotuesta (Esteet- koosteessa Hgin kaupunki, työllisyyspalvelut; Este 5.3)
Ratkaisu(t)	<p>Työttömyysturvalaissa säädetään, että osittain työllistyvän ansiosta 300 euroa/kk ei vaikuta lainkaan työttömyysetuuden määrään. Tämän ylittävistä tulosta puolet vähentää henkilölle muutoin maksettavaa työttömyysetuutta. Työttömyysetuuden määrä vahvistetaan kuukauden tai 4 peräkkäisen kalenteriviikon jakson ajalle, ja sen suuruus voi vaihdella hakujaksoittain, jos ansion määrä vaihtelee.</p> <p>Yleisestä asumistuesta annetussa laissa puolestaan säädetään työttömyysturvalakia vastaavalla tavalla, että ansiotuloista tehdään kuukausitasolla 300 euron vähennys, ja vasta tämän ylittävät ansiot vaikuttavat asumistuen määrään. Tämän lisäksi, kun asumistuki on myönnetty, vasta 400 euron rajan ylittävä tulojen muutos johtaa tuen määrän tarkistamiseen määräaikaistarkistusten välillä.</p> <p>Sosiaali- ja terveysministeriössä on tunnistettu ne haasteet, joita liittyy tilanteisiin joissa henkilö saa vähimmäismääräistä työttömyysturvaa ja hänen tulonsa vaihtelevat. Osa haasteista liittyy siihen, että osittain työllistyvälle maksettavan sovitellun työttömyysetuuden maksamisen ajankohta voi viivästyä palkkatietojen odottamisen vuoksi. Tämä voi aiheuttaa tai lisätä toimeentulotuen tarvetta.</p> <p>Näihin haasteisiin liittyen ja lyhytkestoisen työn vastaanottamisen edistämiseksi työttömyysturvalakia on kehitetty niin, että 1.4.2019 voimaan tulevalla muutoksella vähennetään viivettä sovitellun työttömyysetuuden maksamisessa. Tämä toteutetaan siirtämällä palkkatulon vaikutus sen ansaintajaksolta (nykytila) palkkatulon maksujaksolle (muutos).</p> <p>Sujuvampaan työttömyysetuuden maksamiseen johtava työttömyysturvalain muutos parhaimmillaan voi estää henkilöiden ajautumista toimeentulotuen tarpeeseen tilanteissa, joissa tukea aiemmin on maksettu etuuden odotusajalle. Tämä yksinkertaistaa asiakkaan talouden kokonaistilannetta ja helpottaa oman talouden suunnittelua. Niidenkin henkilöiden osalta, jotka edelleen tarvitsevat myös toimeentulotukea välttämättömien elinkustannusten kattamiseen, vastaa soviteltu päiväraha paremmin reaalista tilannetta.</p> <p>Sosiaali- ja terveysministeriö pitää tärkeänä, että yksilölle ja perheelle maksettavien etuuksien hakemista ja maksamista kehitetään. Tässä</p>

keskeisenä hankkeena tulisi olla hallinnon prosessien kehittäminen niin, että hakiessaan esteessä tarkoitettuja etuuksia Kelalta henkilö voisi tehdä kaikkia tarpeensa mukaisia etuuksia (työttömyysturva, asumistuki, toimeentulotuki) koskevat hakemukset kerralla nykyisen kolmen hakemuksen sijasta. Myös tulorekisteri ja sen tehokkaan hyödyntämisen mahdollistaminen helpottavat tehokkaita prosesseja. Tällaiset muutokset eivät muuta niitä ehtoja, joiden tulee täyttyä, jotta sosiaalietuutta maksetaan, eivätkä ne muuta myöskään maksettavien etuuksien määriä. Etuuden hakemista selkeyttäviä asiakaslähtöisiä toimintamalleja tulisi tarkastella ja kehittää paitsi välittömään tarpeeseen myös osana laajempaa sosiaaliturvan uudistamista. Samassa yhteydessä tulee tarkastella etuuksien tulokäsitteitä sekä sitä, miltä ajalta ansaittavat tai maksettavat tulot vaikuttavat etuuden määräytymiseen ja maksamiseen. Myös etuuksien perhekäsitteet ja etuuteen vaikuttavien henkilöiden kokonaisuus on tärkeätä selvittää ja mahdollisuuksien mukaan yhtenäistää, kun sosiaaliturvaa uudistetaan.

Mainitut etuuksien käsitteistöjen yhtenäistäminen sekä hakuprosessien kehittäminen ovat avainasemassa, kun pohditaan lyhytaikaisen työllistymisen esteenä mahdollisesti olevia, etuuden hakemisen ja hakemuksen käsittelyä koskevan prosessin ongelmia, eli ns. byrokratialoukkuja. Byrokratialoukku voi useassa tapauksessa olla suurempi este kuin varsinainen kannustinloukku mainituista suojaosista ja etuuksien tarkistuskynnyksistä johtuen. Lisäksi sosiaali- ja terveysministeriö katsoo, että kannustinloukuista tulisi keskustella laajemmin ja määritellä, mistä niissä varsinaisesti on kysymys. Onko kyse *yksittäisen kuukauden* nettotuloista ja niiden muutoksista vai laajasti ottaen esimerkiksi vähäisenkin työn muusta palkitsevuudesta, eläkkeen kertymisestä sekä mahdollisuuksista ja kenties avautuvista väylistä työllistymiseen ja taloudelliseenkin tilanteen paranemiseen *tulevaisuudessa*?

Lopuksi sosiaali- ja terveysministeriö nostaa esiin tavoitteen ja tarpeen edelleen uudistaa sosiaaliturvan ja palveluiden yhdessä muodostamaa kokonaisuutta niin, että se edistää osallistumista palkkatyöhön tai yritystoimintaan (ja myös osittaista työllistymistä reittinä työelämään). Tavoite perustuu myös elinkaariajatteluun, sillä lisäämällä työikäisten työllisyyttä vähennetään samalla vanhuusköyhyyttä (työeläkkeen karttuminen) ja turvataan toimeentuloa muissa elämän riskitilanteissa (työkyvyttömyys ja vanhemmuus).

3. Velkaantuminen työllistymisen esteenä (OM)	
Lisätietoa	<i>Nimi, puhelin, sähköposti</i> LsN Mari Aalto, 0295150502, mari.aalto@om.fi
Ratkaistavan esteen/ kysymyksen kuvaus	Motivaatio työllistymiseen on matala, koska sosiaalityö voi jäädä enemmän käteen kuin palkasta ulosmittauksen jälkeen. Työkykyisiä ihmisiä jää työelämän ulkopuolelle kannustinloukkuihin liittyvistä syistä.
Ratkaisu(t)	Ulosottoon liittyviin työllistymisen kannustinloukkuihin on puututtu 1.2.2018 voimaan tulleella lailla (60/2018). Lainmuutoksella ulosottovelallisten kannustimia työn vastaanottamiseen on lisätty laajentamalla mahdollisuuksia palkan ulosmittauksen lykkäämiseen. Tietyn edellytyksin lykkäyksen voi saada jopa kuudeksi ensimmäiseksi työskentelykuukaudeksi. Ulosmittausta ei tällöin tehdä lainkaan. Velallisille tulisi jakaa tietoa lainmuutoksesta ja sen vaikuttavuutta tulisi seurata.

3 Velkaantuminen työllistymisen esteenä (STM)	
Lisätietoa	Erityisasiantuntija Ritva Liukonen, STM
Ratkaistava este/ kysymys	Velkaantuminen este työllistymiselle
Ratkaisu(t)	Tämä eduskunta on hyväksynyt muutoksen ulosottokaareen, jonka mukaan vähintään vuoden ajan työttömyysetuutta saaneet ulosottovelalliset olisivat tietyn edellytyksin oikeutettuja enintään kuuden kuukauden pituiseen lykkäykseen palkan ulosmittauksesta, jos he ovat tulorajaulosmittauksen piirissä. Muiden velallisten osalta ulosottomies voisi myöntää lykkäystä enintään neljäksi kuukaudeksi. Ulosottoasioista tulisi lisätä sosiaalityön ja esimerkiksi kolmannen sektorin toimijoiden osaamista, jotta he osaavat omalta osaltaan neuvoa ja auttaa asiakkaitaan näissä asioissa. OM:n hallinnonalalla on myös valmisteltu toimia pikavippitoiminnan järjestyttämiseksi. Myös positiivinen luottorekisteri olisi askel vastuullisemman luottotoiminnan suuntaan. Velkaantuminen on merkittävä haaste, jonka suhteen on tehtävää sekä ennaltaehkäisyä, ratkaisujen löytämisen sekä haittojen vähentämisen osalta. Maakuntien hyte-toiminnassa taloudenhallinnan asiat tulisi olla näkyvästi mukana muiden hyvinvoinnin teemojen lisäksi, jotta jo varhaisessa vaiheessa nuoret osaisivat toimia vastuullisina rahankäyttäjinä. Talousongelmat tulisi myös muistaa ottaa puheeksi peruspalveluissa, sillä esimerkiksi ikäihmisten talous- ja velkaongelmat ovat kasvussa. Talous- ja velkaneuvonnan palvelut siirtyivät vuoden 2019 alussa oikeusaputoimistojen yhteyteen. Sosiaalityön ja velkaneuvonnan yhteistyölle on

	<p>tilausta, sillä kummankaan keinot eivät yksinään aina riitä. ESR-hanke ProSos on kehittänyt aikuissosiaalityötä uusissa toimintaympäristöissä; toisaalta Kela-siirron jälkeisessä toimintakentässä mutta myös jo valmistautuen maakunnalliseen toimintaan. Osana kehittämistyötä on mallinnettu ja jaettu erilaisia uusia ja vanhoja hyviä käytäntöjä. Taloussosiaalityö on nouseva orientaatio, johon liittyvästä osaamisesta tulee maakunnissa huolehtia. Osana tätä orientaatiota on mahdollista myös auttaa asiakasta selvittämään velkaongelmia. Usein velka-asioiden eteen voi tehdä jo jotain, vaikka vasta odottaisi aikaa velkaneuvontaan.</p> <p>Kuntien sosiaalihuollon käytössä on myös sosiaalinen luotto, josta STM:n selvityshenkilö suositteli valtakunnallisesti yhtenäistä palvelua vuoden 2015 selvityksessä. Kyseinen palvelu toimii parhaiten tilanteissa, joissa velkaongelma ei ole vielä täysin hallitsematon. Tulevissa sote-rakenteissa maakunnilla on jo nykyisen lain puitteissa ratkaisun avaimet käytössään, mikäli sosiaalisen luoton käytössä halutaan laajentaa. Mikäli se haluttaisiin täysin kattavaksi palveluksi, olisi harkittava lakimuutosta sen muuttamisesta palveluksi, jonka järjestäminen on maakunnalle pakollista. Tässä yhteydessä myös lainapääoman rahoitus olisi ratkaistava erikseen.</p>
--	--

4. Nuorten talous- ja velkaneuvonta	
Lisätietoa	<i>Maaria Rubanin, 02951 50140 etunimi.sukunimi@om.fi</i>
Ratkaistavan esteen/ kysymyksen kuvaus	<p>Erityisesti nuoret eivät pääse talous- ja velkaneuvontaan.</p> <p>Jos nuoret pääsisivät neuvontaan matalalla kynnyksellä, he saisivat oikeaa tietoa talous- ja velka-asioiden suunnitelmallisesta hoitamisesta. Tämä motivoisi lähtemään työelämään.</p>
Ratkaisu(t)	<p>Uusi laki talous- ja velkaneuvonnasta (817/2017) on tullut voimaan 1.1.2019 lukien. Sen johdosta talous- ja velkaneuvonnan palvelujen järjestämisvastuu siirtyi oikeusapu- ja edunvalvontapiireille. Siellä palvelua tuottavat oikeusaputoimistot.</p> <p>Oikeusaputoimistoilla ei ole alueellisia toimivaltarajoja ja asiakkaat voivat ottaa yhteyttä mihin tahansa toimistoon. Muutoksen yhteydessä talous- ja velkaneuvontaan on osoitettu lisäresursseja, joiden avulla on aiempaa paremmat mahdollisuudet kohdentaa voimavaroja velkaneuvonnan lisäksi myös talousneuvontaan. Näillä toimenpiteillä asiakkaiden pääsyä talous- ja velkaneuvonnan helpotetaan.</p> <p>Uudessa organisaatiossa valtakunnallisten asiakaslähtöisten toimintatapojen kehittämistyö on käynnistetty ennen toiminnan siirtymistä ja jatkuu edelleen.</p> <p>Ennakoivan talousneuvonnan projekti on alkamassa kevään 2019 alkupuolella yhteistyössä talous- ja velkaneuvonnan ja ulosoton kanssa. Ennalta ehkäisevällä neuvonnalla voidaan vaikuttaa mm nuorten talousosaamiseen ja velkaantumiseen ehkäisemiseen.</p> <p>Tavoitteena on kiinteä yhteistyö sidosryhmien kuten sosiaali- ja terveystoimen ja alan järjestöjen kanssa.</p> <p>Oikeusministeriössä valmistellaan syrjäytymiseen/ylivelkaantumiseen toimenpiteitä hallitusohjelman mahdolliseksi kärkihankkeeksi. Mukana hankkeessa olisi mm. STM, TEM, VM, OKM,</p>

5. Sosiaalisen kuntoutuksen etuus	
Lisätietoa	Erityisasiantuntija Ritva Liukonen, STM
Ratkaistavan esteen/ kysymyksen kuvaus	Sosiaalisen kuntoutuksen ajalta ei ole oikeutta ensisijaiseen etuuteen Sosiaalisen kuntoutuksen ja kuntouttavan työtoiminnan rajapinta on epäselvä
Ratkaisu(t)	<p>Sosiaalinen kuntoutus on sosiaalihuoltolain nojalla järjestettävää tehostettua tukea sosiaalisen toimintakyvyn vahvistamiseksi, syrjäytymisen torjumiseksi ja osallisuuden edistämiseksi. Nuorten sosiaalisella kuntoutuksella tuetaan nuorten sijoittumista työ-, työkokeilu-, opiskelu-, työpaja- tai kuntoutuspaikkaan sekä ehkäistään näiden keskeyttämistä. Sosiaalisen kuntoutuksen järjestäminen on usein edellytys muiden kuntoutusmuotojen tai työllisyyttä edistävien palveluiden järjestämiselle. Joillekin asiakkaille se myös on ainoa kuntoutuksen muoto, johon heidän voimavaransa riittävät. Sosiaaliseseen kuntoutukseen ei liity suoraan mitään ensisijaista etuutta vaan asiakkaat saavat sen ajalta mahdollisesti työttömyysturvaa tai sairaspäivärahaa. Tavallista on myös etuuden puuttuminen kokonaan, jolloin toimeentuloa turvaavat henkilön tilanteesta riippuen esimerkiksi toimeentulotuki.</p> <p>Toimeentulotuki ei ole tarkoitettu ensisijaiseksi etuudeksi missään tilanteessa. Toimeentulotuen Kela-siirron myötä on tullut entistä näkyvämmiksi ne paikat, joissa sosiaaliturvaa on kehitettävä kattamaan sen pysyväisluonteisia katveita.</p> <p>Nuorten ammatillisen kuntoutuksen osalta on kevennetty vaatimusta lääketieteellisesti osoitettavasta sairaudesta sen saannin ehtona. Nuori on kuntoutuksen aikana oikeutettu myös kuntoutusrahaan. Kyseessä on uusi linjaus ja tästä saatavia kokemuksia on syytä tarkasteltava suhteessa myös sosiaalisen kuntoutuksen kokonaisuuteen. Voisiko sosiaalinen kuntoutus myös peruspalveluissa toteutettuna oikeuttaa kuntoutusrahaan tietyin ehdoin?</p> <p>Sosiaalisen kuntoutuksen ja kuntouttavan työtoiminnan erottavat paitsi oikeus etuuksiin myös niiden velvoittavuus. Kuntouttava työtoiminta on useimmiten osallistujalleen velvoittavaa, kun sosiaaliseseen kuntoutukseen ei näitä ehtoja sisälly. Velvoittavuus ja etuus ovat syyt, miksi kuntouttavaa työtoimintaa saatetaan käyttää myös tilanteissa, joissa se ei enää ole oikea palvelu henkilölle vaan hänen voimavaransa riittäisivät esimerkiksi palkkatukityöhön.</p> <p>Kuntouttavan työtoiminnan lakia on tarkoitus uudistaa ensivaiheessa siten, että tarkennetaan sen kuntouttavaa luonnetta. Sosiaali- ja terveysministeriö on myös asettanut selvityshenkilön arvioimaan vammaisten henkilöiden työllistymistä tukevaa toimintaa sekä vammaisten ja kehitysvammaisten henkilöiden työtoimintaa. Osana selvitystä arvioidaan työtoiminnan työ- ja sosiaalioikeudellinen luonne, työtoimintaan osallistuvien asema sekä näiden kehittämistarpeet. Vaikka selvitys kohdentuu vammaisten henkilöiden palveluihin, sillä on kosketuspintaa tältä osin myös kuntouttavaan työtoimintaan.</p>

6 Työn vastaanottaminen ja toimeentulotuki	
Lisätietoa	Erityisasiantuntija Ritva Liukonen, STM
Ratkaistavan esteen/kysymyksen kuvaus	Määräaikaisen- tai osa-aikaisen työn vastaanottaminen on kannattamatonta henkilölle, jonka toimeentulo muodostuu asumistuesta, työmarkkinatuesta ja toimeentulotuesta
Ratkaisu(t)	<p>Toimeentulotuen asiakkaan halukkuus ottaa lyhyitä työtarjouksia vastaan ei ole välttämättä huono siksi, etteikö motivaatiota oman tilanteen parantamiseen olisi. Asiakkaan voi olla vaikea arvioida tulojen vaikutusta etuuksiin etukäteen ja suunnitella talouttaan, sillä työtuloihin liittyy riski takaisinperinnöistä tai etuuksien uudelleen käsittelyn viivästymisestä. Tähän ongelmaan tulorekisterin käyttöönotto tuo helpotusta, sillä asiakkaan palkkatiedot siirtyvät nopeammin näitä etuuksia myöntävälle Kelalle sekä asiakkaan itsensä nähtäväksi. Kelan sivuilta löytyvät laskurit ovat jo nykyisellään helpottaneet asiakkaan mahdollisuuksia arvioida maksettavan toimeentulotuen määrää sekä sähköinen asiointi helpottanut muutenkin hakemusten tekoa. Tulevaisuudessa tulorekisteriin liitetään myös etuustietoja, jolloin hakemusten tekeminen ja tulojen ilmoittaminen helpottuvat entisestään.</p> <p>Toimeentulotuessa on käytössä etuoikeutetun tulon osalta 150 euron raja kuukaudessa, jonka lisäksi palkkatuloista jätetään huomioimatta työmatkakuluja vastaava osuus. Koska kyse on viimesijaisesta etuudesta, ei tätä rajaa voida nostaa vastaamaan muiden etuuksien korkeampaa summaa ilman tarkkaa arviota sen vaikutuksista kannustavuuteen. Toimeentulotuki on tarkoitettu viimesijaiseksi ja lyhytaikaiseksi tueksi.</p> <p>Asumisen kalleus kasvukeskuksissa on merkittävä toimeentulotuen asiakkuutta selittävä ja pitkittävä tekijä. Noin puolet perustoimeentulotukimenoista maksetaan asumisesta aiheutuviin kustannuksiin. Toisaalta kasvukeskuksissa on työllistymiselle paremmat edellytykset, kuin syrjäseuduilla, jossa asuminen on edullista. Toimeentulotuen Kela-siirron myötä tästä on ensimmäistä kertaa saatavilla rekisteripohjaista ja yhdenmukaista tietoa valtakunnallisesti, mikä myös mahdollistaa järjestelmän kehittämistä tietoperusteisesti. Sosiaaliturvan kokonaisuudistus tarjoaa mahdollisuuden tarkastella tätä ongelmaa kokonaisvaltaisesti.</p>

7 Järjestöjen työllistämismahdollisuudet	
Lisätietoa	Tiina Korhonen, TEM
Ratkaistavan esteen/kysymyksen kuvaus	<p>Este: Järjestöjen 100 % palkkatukea 65 % työaikaan on rajattu henkilötyövuosikiintiöllä (3000 htv/v.2018). Osatyökykyiset esimerkiksi vammaiset työttömät eivät ole oikeutettuja 100 % palkkatukeen, vaan saavat 50% palkkatuen ensimmäisenä vuonna ja 30 % toisena vuonna. <i>Voisiko järjestöjen palkkatuen rajaukset (3000/vuonna 2018) poistaa ja laatia vaikuttavuuskriteerit? Voisiko vammaisille ja vajaakuntoisille mahdollistaa korotetun palkkatuen?</i></p> <p>Este: Palkkatuen ehdot ovat liian tiukat. Tuettu oppisopimus mahdollistaa monille syrjäytymisvaarassa oleville nuorille ammatillisen tutkinnon suorittamisen. <i>Olisiko mahdollista myöntää palveluita/palkkatukea yksilöllisen tilanteen mukaan, jossa mahdollistettaisiin joustavammin ammatillisen tutkinnon hankkiminen oppisopimustysuhteessa.</i></p> <p>Este: Oppisopimuspaikkoja ei ole mahdollista ilmoittaa te-palvelut.fi –sivustolla, jos mukana on palkkatukimahdollisuus.</p> <p>Este: Työllisyyspoliittinen avustus, jolla on rahoitettu erilaisia työttömien palvelujen kehittämishankkeita, on esitetty kumottavaksi hallituksen esityksessä 93/2018 vp. <i>Mitä tulee tilalle?</i></p>
Ratkaisu(t)	<p>100 % palkkatuki:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Henkilötyövuosikiintiö on asetettu, koska tutkimustiedon mukaan yhdistykseen 100 % tuella palkattujen henkilöiden yksikkökustannukset ovat korkeammat ja lisäksi palkkatuen jälkeinen työllistyminen on heikompaa kuin yrityksissä. - Henkilötyövuosikiintiötä on nostettu 1000 henkilötyövuodella vuodelle 2019. Kiintiö (4000) on tänä vuonna suurempi kuin 100 % palkkatuen käyttö oli vuonna 2016 ennen kiintiön asettamista (3800). - 100 % palkkatuki voidaan myöntää myös vammaisen tai muuten osatyökykyisen henkilön työllistämiseksi. Edellytyksenä on, että henkilö on ollut työtön 24 kk ajan palkkatuen myöntämistä edeltävän 28 kk:n ajan. <p>Palkkatuki ja oppisopimuskoulutus:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Palkkatuki voidaan myöntää koko oppisopimuskoulutuksen ajaksi, jos tuen myöntämisen edellytykset muuten täyttyvät - Yhteinen keskustelutilaisuus 24.1.2019 TEM-OKM-työmarkkinajärjestöt-oppilaitokset-yrityselämän edustajat. Keskustellaan mm. keinoista lisätä työpaikalla tapahtuvaa oppimista ja nuorten osallistumista. - Osana työkykyohjelmaa käynnistetään selvitystyö osaamisen kehittämisestä työllistymisprosessin aikana. Tavoitteena selvittää, miten eri tavoin osaamisen kehittäminen tällä hetkellä on mahdollista työn/työllistymisprosessin (esimerkiksi palkkatuki, työkokeilu, kuntouttava työtoiminta) aikana, mitä esteitä ja mitä mahdollisuuksia <p>Palkkatuen ehdot</p> <ul style="list-style-type: none"> - Palkkatuen uudistustarpeita kartoitetaan kevään 2019 aikana. Samassa yhteydessä arvioidaan mm. järjestöille myönnettävän palkkatuen ehtoja ja

	<p>osatyökykyisille myönnettävän palkkatuen tukitasoa. Mahdollisten lainsäädäntömuutosten toteuttamisesta tehdään päätökset seuraavalla hallituskaudella</p> <p>Palkkatukipaikkojen ilmoittaminen te-palvelut.fi –sivustolla</p> <ul style="list-style-type: none"> - Koska palkkatuen myöntäminen lähtee aina työnhakijan tilanteesta, tällä hetkellä te-palvelut.fi –sivustolla ei ilmoiteta sellaisia työpaikkoja, joiden syntymisen edellytyksenä on työnantajalle myönnettävä palkkatuki. Palkkatuen uudistamistarpeita koskevassa selvitystyössä ja Työmarkkinatorin kehitystyössä voidaan arvioida erilaisia tapoja, joilla työnantaja voi ilmaista olevansa kiinnostunut palkkaamaan palkkatuella <p>Työllisyyspoliittinen avustus</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ehdotetun alueiden kehittämisen ja kasvupalvelujen rahoittamista koskevan lain (HE 93/2018 vp) nojalla maakunta voisi myöntää oikeushenkilöille tukea työllisyyden, osaamisen ja sosiaalisen osallisuuden edistämiseen liittyviin kehittämishankkeisiin.
--	--

8 TYP-asiakkaiden tilanteet	
Lisätietoa	Anna Toni, TEM
Ratkaistavan esteen/ kysymyksen kuvaus	TYP-palveluissa on asiakkaita, jotka tarvitsisivat enemmän tai toisenlaisia palveluita. Sekä toimeentuloon että työmarkkinatukeen liittyy työnhaun velvoite, joka on kohtuuton tai sopimaton monelle sitä saavalle. TYP-palveluiden asiakkaat eivät aina saa tarvitsemiaan sosiaali- ja terveyspalveluita tai kuntouttavia palveluita, ja roikkuvat heille sopimattomissa palveluissa pitkiäkin aikoja.
Ratkaisu(t)	<ul style="list-style-type: none"> - Monialaisen palvelun tulisi rakentua asiakkaiden todellisen palvelutarpeen ympärille. Tämä edellyttää, että heille tulisi olla nykyistä laajemmin ja monipuolisemmin palveluita saatavilla. Jotta jokaiselle pystytään rakentamaan oma polku kohti työllistymistä, tämä edellyttää saumatonta yhteistyötä eri toimijoiden välillä ja kohtuullisia tavoitteita asiakkaille ja asiakas/työllisyys/aktivointisuunnitelmille. Erityisesti sote-palveluiden on oltava vahvemmin osana työllisyydenhoitoa, jotta asiakkaiden tarpeisiin pystytään vastaamaan paremmin. Siirrytään yhä enemmän järjestelmään, jossa palvelutarve aidosti määrittää palvelun saannin, ei etuus. - Varsinkin heikoimmassa asemassa oleville ja monialaisen palvelun tarpeessa oleville tulisi rakentaa omat askeleet ja tavoitteet eri vaiheisiin. Esimerkiksi päihde- ja velkaongelmaisen kohdalla on tärkeintä henkilön tarpeen mukaiset sosiaali- ja terveyspalvelut sekä toimeentulon turvaaminen näiden ajaksi. Näiden rinnalla samanaikaisesti asiakas voisi kuitenkin hyötyä motivaatiota lisäävistä ja oman elämän suunnitelmiin liittyvästä tuesta ja hänelle voitaisiin asettaa näihin liittyviä tavoitteita, joiden avulla hän pääsisi pienin askelin eteenpäin. Erityisen tärkeää olisi lisätä osaamisen kehittämisen palveluita myös heikossa työmarkkina-asemassa oleville; esimerkiksi perus- ja yleistaitojen, työelämätaitojen ja urasuunnittelutaitojen vahvistamista ja maahanmuuttajille kielikoulutusta muiden palveluiden, toimien tai työn rinnalle eikä niistä erillisenä. - Jotta jokainen asiakas saa omaan tarpeeseensa sopivaa palvelua, korostuu ongelmien tunnistamisen ja palvelutarpeen arvioinnin merkitys. Kolmen kuukauden välein päivitettävä suunnitelma voi olla relevantti, jos keskitytään laajemmin ja asiakkaan tilanteisiin sopiviin tavoitteisiin ja suunnitelmiin. Löydettävä monipuolisempia tapoja osoittaa aktiivisuutta, esimerkiksi suunnitelmien selkiytymistä. Aktiivisuuden asteittainen seuranta pitäisi rakentaa siten, että se motivoisi niin asiakasta kuin palveluntuottajaa pyrkimään eteenpäin. - Uudistuksiin liittyvistä epävarmuuksista riippumatta asiakkaiden monialaiset tarpeet säilyvät ja eri toimijoiden välinen yhteistyö on tärkeää järjestää toimivaksi. Tällä hetkellä eri toimijat, kunnat ja valtio, tekevät osittain päällekkäistä työtä, jonka vuoksi hukataan resursseja. Tiiviimpi yhteistyö kohdentaisi resursseja tehokkaammin. Myös valtioneuvostotasolla voitaisiin paremmin koordinoita sosiaali- ja työllisyyspalveluiden yhteistyötä ja seurata systemaattisesti, miten toimijoiden sote- ja työllisyyspalveluiden yhteistyö toteutuu eri alueilla. Voitaisiin esimerkiksi kannustaa alueellisten

	toimijoiden välisiin kirjallisiin sopimuksiin, jossa määritellään (vrt. OTE-kärkihankkeesta saadut hyvät käytännöt).
--	--

9 Kotoajan ylittäneet	
Lisätietoa	<i>Sari Haavisto, 029 504 7154, sari.haavisto@tem.fi</i>
Ratkaistavan esteen/kysymyksen kuvaus	Kaikki maahanmuuttajat eivät saavuta kotoutumislaisissa määritellyn kotoutumisajan kuluessa työllistymisen edellyttämää kielitaitoa tai suomalaisessa yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia taitoja. Mikäli perustaidot ovat jääneet heikoiksi, he eivät myöskään pysty osallistumaan kaikille suunnattuihin TE- tai muihin palveluihin eikä tarjolla ole riittävästi juuri tälle ryhmälle räätälöityjä palveluita. Työvoimakoulutuksena järjestettävään kotoutumiskoulutukseen voivat osallistua myös kotoutumisajan ylittäneet, mutta resurssisyydestä koulutukseen on ohjattu ensisijaisesti TE-toimiston kotoutuja-asiakkaita. Aikuisten perusopetukseen ja vapaan sivistystyön maahanmuuttajakoulutukseen on mahdollista osallistua myös kotoutumisajan jälkeen, mutta osallistumista saattaa osalla kotoutumisajan ylittäneistä vaikeuttaa esimerkiksi koulutuksen rahoitukseen liittyvät seikat.
Ratkaisu(t)	<p><i>Ratkaisuvaihtoehtoja:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) <i>Tehostetaan kaikkien maahanmuuttajien ohjautumista kotoutumispalveluihin mahdollisimman pian maahantulon jälkeen.</i> 2) <i>Suunnataan lisärahoitusta palveluiden järjestämiseksi, esim.</i> <ol style="list-style-type: none"> a) <i>Esitetään seuraavan hallituksen ohjelmaan uutta hanketta ("Toinen mahdollisuus"), jolla pilotoidaan räätälöityjä palveluita kotoutumisajan ylittäneille maahanmuuttajille.</i> b) <i>Esitetään budjettiin lisärahoitusta kotoutumiskoulutuksen määrärahoihin ja korvamerkitään tietty määrä opiskelijapaikoista kotoutumisajan ylittäneille.</i> c) <i>Hyödynnetään hankerahoitusta ja osaamiskeskusrahoitusta kotoutumisajan ylittäneiden palveluiden järjestämisessä.</i>

10 Suomessa tutkintonsa suorittaneiden kv-opiskelijoiden työllistyvyys ja heidän saamiensa työllisyyspalveluiden vähäisyys	
Lisätietoa	<i>Nimi, puhelin, sähköposti</i> <i>Anne Kuoppala, Kirsi Hyttinen, Tiina Korhonen</i>
Ratkaistavan esteen/kysymyksen kuvaus	<p>Kv-osaajien työllistettävyyttä heikentää usein se, että heidän työkielensä on englanti, mikä monilla työnantajilla rajoittaa mahdollisten työtehtävien kirjoa ja aiheuttaa työnantajan näkökulmasta ainakin määrääjäksi työntekijän tuottavuuden aleneman, mikäli samassa organisaatiossa on aiemmin edellytetty sujuvaa suomen/ruotsin kielen osaamista ja työtehtävien organisointi on sovitettu tämän oletuksen varaan. Laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta periaatteessa mahdollistaa palkkatuen maksamisen EU- ja ETA-alueen ulkopuolelta tuleville vastavalmistuneille korkeakouluopiskelijoille, joille on myönnetty oleskelulupa tutkinnon suorittamisen jälkeistä työnhakua varten, joskaan työmarkkinatukeen ei ole oikeutta (Laki kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkimuksen, opiskelun, työharjoittelun ja vapaaehtoistoiminnan perusteella 10§). Mahdollisuutta kuitenkin hyödynnetään vähän eivätkä työnhakuluvan haltijat välttämättä tiedä ilmoittautua työttömiksi työnhakijoiksi TE-toimistoon, mitä vähäiset englanninkieliset asiointimahdollisuudet entisestään rajoittavat. Ottaen huomioon hallitusohjelman sekä suurten kaupunkien painopisteet kansainvälisten osaajien houkuttelusta, talouden kansainvälistymisen sekä kilpailukyvyn edistämisestä olisi perusteltua kohdentaa palkkatukimahdollisuuksia myös Suomessa korkeakoulutuksen hankkineille vastavalmistuneille kolmansien valtioiden kansalaisille. Tätä puoltaa myös se, että Suomessa pääasiassa julkisin varoin tuotettu osaaminen valuu muualle, mikäli kv-osaajat eivät täällä pääse kiinni työmarkkinoille osaamistaan vastaavasti.</p>
Ratkaisu(t)	<ul style="list-style-type: none"> • Lisätään vastavalmistuneiden kv-opiskelijoiden ja työvoimaa rekrytoivien työnantajien tietoisuutta TE-toimiston palvelumahdollisuuksista sekä palkkatuen käyttömahdollisuudessa. • Yrityspalveluissa tulee huomioida yritysten kansainvälistymisen tukeminen kv. osaajien avulla, kv. rekrytointivalmiuksien vahvistaminen ja yrityksen henkilöstön monimuotoistumisen tukeminen. • Räätyä eri toimijoiden yhteistyönä sopivia palvelukokonaisuuksia vastavalmistuneille kv-opiskelijoille ja kv-työvoimaa rekrytoiville yrityksille (esimerkiksi alakohtaisiin rekrytointitarpeisiin vastaavat palvelupaketit) • Arvioidaan rekrytoinnin tukia (ml. palkkatuki) myös kv-osaajien rekrytoinnin näkökulmasta

11. Työttömyysetuus ja yrittäjyys	
Lisätietoa	<i>Timo Meling; timo.meling@tem.fi</i>
Ratkaistavan esteen/ kysymyksen kuvaus	<p>Työttömyysetuudella aloitettavan yritystoiminnan mahdollistanut uudistus toteutettu epätarkoituksenmukaisesti</p> <p>Vuoden 2018 alusta lukien työttömän työnhakijan on ollut mahdollista perustaa yritys ja kokeilla yritystoimintaa työttömyysetuudella neljän kuukauden ajan. Tarkoituksena on ollut madaltaa yrittämisen kynnystä ja mahdollistaa sitä koskevat kokeilut starttirahaa matalammalla ja kevyemmällä kynnyksellä. Lain henki ei kuitenkaan tältä osin ole toteutunut, koska TE-toimisto ja Kela ovat edelleen velvollisia selvittämään työttömän työnhakijan yritystoiminnan luonnetta ja keskeyttämään päivärahan maksun täksi ajaksi. Näin yritystoimintaa kokeilevan toimeentulo työttömyysetuudella vaarantuu lain tarkoituksesta huolimatta. Sama selvityspyyntö toimitetaan myös neljän kuukauden jakson lopussa, ja tällöin riskinä voi olla, että yritystoiminta katsotaan päätoimiseksi siitäkin huolimatta, että henkilö on todennut yritystoimintansa kannattamattomaksi ja aikoo lopettaa sen. Nykyisellä toteutustavalla muutos ei luo erityisen kannustavaa väylää työttömyydestä yrittäjyyteen eikä tuo olennaista lisäarvoa starttirahan rinnalle.</p>
Ratkaisu(t)	<p>TE-toimiston tehtäviin kuuluu ratkaista, voidaanko työnhakijalle maksaa työttömyysetuutta yritystoiminnan estämättä. Kysymyksessä mainitun työttömyysturvalain (1290/2002) muutoksen jälkeen tämä tarkoittaa vähimmillään sen toteamista, että yritystoiminta on aloitettu työttömyysaikana eikä sitä ole harjoitettu aiemmin. Jos asiaa koskevaa työvoimapolitiittista lausuntoa ei voida antaa heti, TE-toimisto ilmoittaa asian selvittämisestä työttömyyskassalle tai Kansaneläkelaitokselle. Työttömyysetuuden maksaja ratkaisee, onko etuuden maksatus syytä keskeyttää asian selvittämisen ajaksi.</p> <p>TE-toimistojen prosessien ohjaamisesta vastaa TE-hallinnon kehittämis- ja hallintokeskus (KEHA-keskus). KEHA-keskus, työttömyyskassat ja Kela ovat keskustelleet toimintamallin muuttamisesta, mutta toimivaa ratkaisua ei toistaiseksi ole löytynyt. Kyse ei ole lainsäädäntö- vaan menettelytapa-asiasta.</p> <p>Kun työttömänä aloitettua yritystoimintaa on harjoitettu lähes neljä kuukautta, TE-toimiston tulee ryhtyä toimiin sen selvittämiseksi, mikä vaikutus yritystoiminnalla on työnhakijan oikeuteen saada työttömyysetuutta mainitun neljän kuukauden jälkeen. Oikein ajoitettuna asian selvittämisestä ei aiheudu keskeytystä etuuden maksamiseen, jos etuusoikeus tulee yritystoiminnasta huolimatta jatkumaan.</p>

12. Omaehtoinen opiskelu työttömyysetuudella	
Lisätietoa	<i>Timo Meling; timo.meling@tem.fi</i>
Ratkaistavan esteen/kysymyksen kuvaus	<p>Omaehtoisen opiskelun kannustavuuden heikkeneminen suhteessa muihin työllistymistä edistäviin palveluihin</p> <p>Työttömyysetuudella tuetun omaehtoisen opiskelun kulukorvaus poistui uusilta opiskelijoilta 1.1.2017 alkaen samalla, kun kulukorvaus säilyi muiden työllistymistä edistävien palveluiden osalta, mikä heikentää omaehtoisen opiskelun suhteellista houkuttelevuutta. Kulukorvauksen merkitys pienituloisen työnhakijan toimeentulossa voi olla niin suuri, että se ohjaa hänen käyttäytymistään epätarkoituksenmukaisella tavalla (esim. tutkinnon tai osatutkinnon sisältämän osaamisen hankkimisesta hyötyvä henkilö hakeutuu mieluummin esim. 6 kk työkokeiluun vaikkapa pienessä järjestössä, jossa tällaista osaamista ei voi saada).</p>
Ratkaisu(t)	<p>Kulukorvausta maksetaan nykyisin vain sellaisten työttömyysturvalaissa (1290/2002) määriteltujen työllistymistä edistävien palveluiden ajalta, joihin työnhakija on velvollinen osallistumaan työttömyysetuuden menettämisen uhalla, ts. palvelusta kieltäytyminen ja palvelun keskeyttäminen voi johtaa korvauksettoman määräjän (ns. karenssin) tai työssäolovelvoitteen asettamiseen. Omaehtoinen opiskelu työttömyysetuudella tuettuna on työnhakijalle vapaaehtoista.</p> <p>Kun kulukorvauksen maksamisesta omaehtoisen työttömyysetuudella tuetun opiskelun ajalta luovuttiin vuoden 2017 alusta lukien, työttömyysturvamenojen arvioitiin siirtymäajan jälkeen vähentyvän noin 47 miljoonaa euroa vuodessa. Kulukorvaukseen aiemmin käytetty määräraha kohdistettiin laskennallisesti työkokeilussa olevien nuorten kulukorvaukseen ja sillä katettiin muun muassa palkkatuen volyymin lisäyksestä aiheutuvia kustannuksia (HE 209/2016 vp; esityksen taloudelliset vaikutukset).</p> <p>Työttömyysetuus maksetaan omaehtoisen opiskelun tukemiseksi määrältään ns. aktiivianajan korotuksella korotettuna. Perusturvassa korotus on 4,74 euroa päivässä. Ansioturvan korotusosa on prosenttiperusteinen. Ilman opintolainan osuutta työttömyysetuus on yleensä määrältään suurempi kuin opintotuki.</p> <p>Kysymyksessä viitataan epätarkoituksenmukaisten palveluiden järjestämiseen. Eräitä ikääntyneitä työnhakijoita lukuun ottamatta kenelläkään ei ole subjektiivista oikeutta osallistua työllistymistä edistävään palveluun. Palveluun osallistumisen tulee aina täyttää ko. palvelua koskevassa lainsäädännössä säädetyt edellytykset, ml. henkilöllä tulee olla tarve kyseisen palvelun saamiselle.</p> <p>Työ- ja elinkeinoministeriön näkemyksen mukaan kysymys ei anna aihetta toimenpiteisiin.</p>

13. Koulunsa keskeyttäneet nuoret	
Lisätietoa	<i>Janne Savolainen, janne.savolainen@tem.fi</i>
Ratkaistavan esteen/ kysymyksen kuvaus	<p><i>Miten nuorten motivointi ja tukipalveluissa pysyminen varmistetaan?</i></p> <p>Koulun keskeyttäneet nuoret jäivät helposti koko tukijärjestelmän ulkopuolelle.</p>
Ratkaisu(t)	<p>Palveluiden kehittämisessä on huolehdittava nuorten kuulemisesta, jotta ymmärretään palveluiden kohderyhmä. Kohderyhmän nuoret eivät ole yhtenäinen ryhmä, vaan he tarvitsevat monipuolista tukea ja usein moniammatillisesti tuotettuna. Vahvempaa tukea tarvitsevat nuoret tulee kohdata yksilöinä ja heidän tulee saada yksilöllistä ja riittävän pitkäkestoista ja rinnalla kulkevaa palvelua.</p> <p>Kohderyhmälle on tarjolla melko monipuolisesti palveluita. On olennaista, että palveluntuottajat tuntevat toisensa, toistensa palvelut ja osaamisen. Hyvin suunnitellut palveluketjut vähentävät riskiä pudota palveluverkon läpi.</p> <p>Palveluja ja palveluketjuja suunniteltaessa on varmistettava vaikuttavuuden arviointi niin laadullisesta kuin määrällisestä näkökulmasta. Resurssien kohdennusta tulisi painottaa palveluihin, joiden vaikuttavuudesta on tutkittua tietoa.</p>

14. Nuorten asumisen tukeminen	
Lisätietoa	<i>Janne Savolainen, janne.savolainen@tem.fi</i>
Ratkaistavan esteen/ kysymyksen kuvaus	<p><i>Miten asuminen ja riittävä tuki nuorille mahdollistetaan?</i></p> <p>Asumisen haasteet ovat erilaiset eri puolilla Suomea. Asumisen mahdollistaminen ja riittävän tuen saaminen pitäisi kuitenkin varmistaa.</p>
Ratkaisu(t)	<p>Nuorten palvelutarpeen arvioissa tulisi ottaa herkästi asuminen puheeksi. Asumistilannetta voidaan selvittää myös muita palveluita tarjoavien toimijoiden tehdessä palvelutarvearviotaan.</p> <p>Nuorten itsenäistymistä tukevien palvelujen, kuten asumisohjaus- ja asumisneuvontapalveluiden tulee olla kytkettyinä muihin nuorta tukeviin moniammatillisiin palveluihin ja palvelukokonaisuuksiin.</p> <p>Nuorten asumisen tuessa on huomioitava myös nuorten velkaantuminen, joka voi usein olla itsenäisen asumisen esteenä. Nuorten taloushallintataitoihin on kiinnitettävä huomiota jo varhaisessa vaiheessa.</p> <p>Nuorten asumisen tuessa monialaisuus on avainasemassa. Nuorten parissa toimivien tahojen tulee tuntea alueensa nuorten asumista tukevat palvelut. Esimerkiksi Ohjaamoissa tehdään yhteistyötä Nuorisoasuntoliiton kanssa. Nuorisoasuntoliitto on mallintanut nuorten asumisasioiden käsittelyä Ohjaamojen monialaisessa työssä. Näin toimimalla voidaan laaentaa toimivia käytäntöjä maanlaajuisiksi.</p>

15. Palvelu- ja etuusjärjestelmän kokonaisuus	
Lisätietoa	<i>Tiina Korhonen, TEM</i>
Ratkaistavan esteen/ kysymyksen kuvaus	Pirkanmaan työllisyyskokeiluissa nousseissa haasteissa korostuu laajat palvelu- ja etuusjärjestelmän kokonaisuuteen ja hallinnointiin liittyvät ongelmat ja puutteet. Kuvauksessa on nostettu esiin, etteivät palvelut ja asiakkaiden palvelutarve aina kohtaa mm. etuuksiin liittyvien jäykkyyksien, resurssipulan ja palveluiden sopimattomuuden tai riittämättömyyden vuoksi varsinkin mitä tulee asiakkaisiin, joilla on useita ongelmia elämässään)
Ratkaisu(t)	<ul style="list-style-type: none"> - Case hyvinvointivaltio osa 2. Olemme aikoinaan rakentaneet hyvinvointivaltion tiettyyn toimintaympäristöön, ja nyt sen peruskivet natisevat. Tarvitaan uutta yhteiskunnallista innovaatiota, uutta toimintamallia uuteen toimintaympäristöön, jolle on tunnusmerkillistä monitoimijuus ja monirahoitteisuus. Tällä hetkellä meillä on puutteelliset edellytykset monialaisen palvelun kehittämiseen, koska taustalla on syyperusteisesti rakennetut etuudet ja niihin liittyvät siilomaisesti johdetut palvelut. Onkin tärkeää katsoa palvelu- ja etuusjärjestelmää (ja työmarkkinaa) yhteen ja miettiä kokonaisvaltaisia, poikkihallinnollisia ratkaisuja. Ratkaisujen kulmakivet ovat monialaisten ja palvelutarpeeseen sopivan koordinoinnin vastuuttamisessa, laadukkaassa ja oikea-aikaisessa palvelutarpeen tunnistamisessa ja arvioinnissa sekä kokonaisvaltaisessa palveluohjauksessa. - Palveluiden pirstaloitumisen osasyynä on erilliset rahoitukset, ja kun asiakkaat siirtyvät etuuksista toisiin, polutusajattelu ei toimi. Jos rahat olisivat samassa kukkarossa, niiden koordinointi olisi helpompaa. Joka tapauksessa olisi tärkeää ottaa palvelujen kehittämisen lähtökohdaksi asiakkaiden todelliset tarpeet toimijoista ja rahoituksen lähteistä riippumatta. Tärkeäksi kysymykseksi nousee, kuka ottaisi vastuun palvelun järjestämisestä ja vastuun kokonaiskoordinaatiosta. - Kaikkein vaikeimmassa tilanteessa olevien osalta tärkeintä on ongelmien tunnistaminen ja hoito sekä mahdollisuus ja rauha ihmiselle keskittyä ydinongelmien ratkaisemiseen ja löytää keinot turvata toimeentulo täksi ajaksi. Palvelutarpeen tunnistamisessa voisi hyödyntää paremmin digitalisaation mahdollisuuksia. Digiratkaisujen on kuitenkin oltava niin helppoja ja intuitiivisia, jotta ne sopivat mahdollisimman laajalle asiakasryhmälle. Yksi konkreettinen uudistus tiedonkulun varmistamiseen olisi case management -malli (vrt. Tampereen OmaValmentaja-malli), jossa vaikeimmassa asemassa oleville olisi oma yhdyshenkilö rinnalla kulkemassa koko monialaisen palveluprosessin ajan. - Moniongelmaisten palvelussa olisi siirryttävä polutuksesta kohti niputusta eli rinnakkaisia palveluita. Tunnistetaan osallistavan osaamisen mahdollisuudet ja otetaan osaamisen ja motivaation kehittäminen vahvemmin osaksi palvelukokonaisuutta. Harrastuksissa, vapaa-ajalla ja töissä kertyvää

	<p>informaalia osaamista pitäisi tunnistaa ja tunnustaa paremmin sekä tarjota joustavia koulutusmahdollisuuksia.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tukea tarvitsevien tunnistamisessa olisi nostettava nuoret painopisteeksi ja tutkia oppilaitosten mahdollisuuksia yksilöllisten koulutusratkaisujen löytämiseksi, tuki- ja ohjauspalveluiden kehittämiseksi ja keskeyttämisten estämiseksi; aikuisten osalta löydettävä innovatiivisia keinoja rohkaista ihmisiä tuen piiriin kuten etsivä aikuissosiaalityö. - Monialaisten palveluiden lisäksi lähdetään pohtimaan keinoja työn murroksen tuomiin muutosvaatimuksiin; tutkitaan yhteisötalouden mahdollisuuksia ja kehitetään parempia ja läpinäkyvämpiä järjestelmiä esimerkiksi etuuksien ja palkkatyön yhdistämiseen. Pidetään huolta, että kaikki jotka haluavat ja pystyvät tekemään työtä, pystyvät tekemään sitä myös omilla ehdoillaan ja osa-aikaisesti.
--	---

